

Samen innoveren met de Pilotstarter

Tekst: Marieke Vos

Op de Pilotstarter vinden gemeenten elkaar om samen aan de slag te gaan met innovatie. Van concrete projecten tot verkenningen: het karakter van de pilots is breed. Er doen momenteel 239 gemeenten mee aan in totaal 91 pilots. Iedereen kan deelnemen aan pilots en zelf pilots starten.

"Ik merk aan de Pilotstarter dat gemeenten veel samenwerken. Ze wilden dat denk ik altijd wel, maar met de huidige technologie is het veel gemakkelijker geworden. Daarbij krijgen gemeenten meer taken, eerst met de decentralisaties in het sociaal domein en straks met de Omgevingswet. De urgentie om samen oplossingen te verkennen en te ontwikkelen wordt dus ook groter," zegt Marian De Kleermaeker, projectleider versterken innovatievermogen bij de Digitale Agenda 2020, een programma van VNG/KING. Gemeenten vinden elkaar op de website van de Pilotstarter, maar het gaat zeker niet alleen om het online contact leggen met elkaar, zegt De Kleermaeker. "Ik vergelijk het wel eens met een datingsite: je hoeft niet meer elke avond naar het café in de hoop dat je iemand tegenkomt, want je kunt het voorwerk online doen. Maar daarna zul je elkaar toch echt moeten ontmoeten, wil je verder komen. Zo werkt het ook met de Pilotstarter. Het maakt het voor gemeenten veel laagdrempeliger om elkaar te vinden."

CROWDFUNDING VOOR GEMEENTEN

De Pilotstarter zelf is inmiddels toe aan zijn derde versie. Het begon met het project ISD (informatievoorziening sociaal domein), dat inspeelde op de toen nog komende

decentralisaties in het sociaal domein. "Gemeenten zouden anders gaan werken, maar hoe? En wat voor informatievoorziening was daarvoor nodig? Daarover ging ISD." Met kleine groepen gemeenten werd in 'living labs' onderzocht wat mogelijk was. "Dat was heel waardevol, want het inspireerde gemeenten om te zien hoe het anders kon. We merkten echter dat wat daar werd ontdekt lastig door meer gemeenten gebruikt kon worden." Daarom werd besloten om een andere vorm te kiezen, waarin innovatieve oplossingen op een veel bredere manier gedeeld kunnen worden. "We kozen voor een crowdfunding-achtige manier. Waar gemeenten, en andere betrokken partijen, pilots kunnen aanmelden en anderen deelnemer kunnen worden. Vanuit het idee dat het eigenaarschap dan breed gedragen wordt, zodat de uitkomsten ook breder ingevoerd worden. Bovendien kom je er met deze manier van werken snel achter of iets levensvatbaar is: als niemand wil meedoen, dan is er waarschijnlijk geen brede vraag naar."

ONTMOETEN EN VERBINDEN

In de tweede opzet lag de nadruk op de financiële component, want initiatiefnemers konden vanuit de Pilotstarter geld krijgen

voor hun pilot. "Dat werkte wel, maar het betekende ook dat er een soort subsidierelatie ontstond. Terwijl we eigenaarschap nastreefden: pilots moesten toch vooral door en voor de deelnemers zelf zijn. Daarom kozen we voor een andere opzet, die paste in het programma Digitale Agenda 2020 dat toen startte." De Pilotstarter werd puur een plek waar gemeenten en andere partijen pilots kunnen aanmelden en deelnemers kunnen vinden. De financiering verdween. Het programma zorgt voor het online platform en zet haar netwerk in. "We kennen veel gemeenten en weten waar mensen mee bezig zijn. Als een gemeente een pilot aanmeldt en wij weten dat iets soortgelijks ook elders speelt, dan verbinden we deze met elkaar." Soms komt het voor dat een pilot dermate breed gedragen wordt, dat het in aanmerking kan komen voor brede opschaling. "Dan zetten we onze expertise vanuit KING in, bijvoorbeeld door er een impactanalyse op te doen."

"Voorwaarde voor succesvolle innovatie is dat je mag falen. Daar leer je namelijk ook van"

LAAGDREMPELIG

De Pilotstarter ontwikkelde zich tot "een vliegwiel om innovatie aan de gang te krijgen", zegt De Kleermaeker. Op het moment van schrijven doen 239 gemeenten mee aan in totaal 91 pilots. Maar het zijn niet alleen gemeenten, ook andere overheden en bedrijven melden pilots aan. De regels zijn eenvoudig, zegt De Kleermaeker: "De pilot moet gaan over informatievoorziening, er moet tenminste één gemeente bij betrokken zijn en het mag niet om een product gaan dat al helemaal af is." Iedereen mag zelf pilots aanmelden, daar zit het programma niet meer tussen. Dat gaat goed: "Heel soms moeten we er iets van af halen, bijvoorbeeld als het een commercieel aanbod is." Niet alle pilots worden succesvol afgerond. Maar dat hoeft ook niet: "Voorwaarde voor succesvolle innovatie is dat je mag falen. Daar leer je namelijk ook van." Als voorbeeld noemt ze de pilot die een app wilde bouwen om gegevens uit te wisselen tussen wijkteams en huisartsen. "Dat bleek technisch niet moeilijk. Maar het eigenlijke probleem bij het uitwisselen van informatie met huisartsen bleek het al dan niet bestaan van een goede samenwerkingsrelatie. Een leerzame conclusie, want het betekent dat je in dit geval dus niet moet zoeken naar een

Hoe werkt de Pilotstarter?

Iedereen kan een pilot aanmelden op de Pilotstarter. Na registratie (opgeven e-mailadres, naam en naam werkgever) log je in en kun je een pilot aanmaken. Er zijn drie voorwaarden:

1. De pilot moet gaan over informatievoorziening.
2. Er is tenminste één gemeente bij betrokken.
3. Het moet worden doorontwikkeld (geen afgerond product).

<http://depilotstarter.vng.nl/>

technische oplossing, maar moet investeren in vertrouwen en relaties."

ADRESFRAUDE AANPAKKEN

De Kleermaeker noemt twee voorbeelden van pilots die goed illustreren hoe de Pilotstarter werkt. Een voorbeeld is 'Coding for Christmas'. "Een stichting wil kinderen in het basisonderwijs leren programmeren. Ze bedachten 'Coding for Christmas'. Kinderen maken in dat project software dat de lichtsnoeren in kerstbomen bestuurt. Daarvoor hebben ze kinderen nodig en een grote kerstboom. En wie heeft toegang tot beide? De gemeente! Gemeenten die meedoen zijn op een leuke manier bezig met onderwijsbeleid en krijgen elke avond een gratis lichtshow in de kerstboom op het marktplein. Voorheen had deze stichting gemeenten moeten bellen, nu hebben ze het als pilot aangemeld en schrijven gemeenten zich in." Het tweede voorbeeld is 'Adressen op orde'. De gemeente Tilburg bouwt een geautomatiseerde tool dat gemeenten helpt om de kwaliteit van adresgegevens te verbeteren en doelgerichter onregelmatigheden op te sporen. Zoals overbewing en uitbuiting. De tool bestaat uit een algoritme dat de digitale registraties van de gemeente doorzoekt. Twee andere gemeenten hebben dit samen met Tilburg verder ontwikkeld en er is interesse vanuit veel gemeenten, zegt De Kleermaeker. "Deze pilot is bijna afgerond, het algoritme is klaar. Eigenlijk hebben we vanuit de Pilotstarter inhoudelijk niets hoeven toe te voegen: al het werk hebben de gemeenten zelf gedaan."

Wij hielpen alleen om het idee verder te verspreiden en partijen te verbinden. Het bevindt zich nu op een kantelpunt, want misschien gaan alle gemeenten dit straks wel gebruiken." Het laat goed zien dat innovatie bij gemeenten op verschillende manieren tot stand kan komen, zegt ze. "Soms door collectief toepassingen te ontwikkelen, zoals de Digitale Agenda 2020 doet. En soms door kleine initiatieven die bij één gemeente ontstonden."

"De Pilotstarter is echt de plek geworden waar gemeenten samen innoveren"

ZELF DOEN

Veel gemeenten weten de Pilotstarter inmiddels goed te vinden. "Het is echt een plek geworden waar gemeenten samen innoveren." Voor KING is het een andere werkwijze, vertelt ze. Ze geeft een voorbeeld: "Het ministerie van BZK is bezig met een pilot over e-democratie. Voorheen zouden zij met ons gaan praten en zouden wij samen bespreken in hoeverre dit voor gemeenten een goede ontwikkeling is. Nu zet het ministerie zelf deze pilot op de Pilotstarter en praten er inmiddels vijftien gemeenten mee hoe dit verder ontwikkeld kan worden. Wij spelen daar nauwelijks meer een rol. Dat is goed, want gemeenten moeten het vooral zelf doen. Dan krijg je oplossingen die optimaal aansluiten bij de gemeentelijke praktijk en breng je innovatie verder."

In Memoriam: Jürgen Rast

Op 28 maart 2017 is Jürgen Rast overleden.

Op 12 november 2010 werd Jürgen Rast tot voorzitter van het Bundesverband der Deutschen Landesbeamtinnen und Landesbeamten e.V. (BDS). De Duitse zustervereniging van de NVVB. Ook op Europees niveau had Jürgen Rast een belangrijke rol in het vakgebied. Hij werd in 2014 tot president van de EVS (Europäischer Verband der Landesbeamtinnen und Landesbeamten e.V.) gekozen.

Jürgen Rast was een aimabel en integer man die steeds zocht naar wat mensen en de verschillende verenigingen in Europa verbond met elkaar. Iemand met geduld en respect voor anderen, maar wel vastberaden en volhardend in wat hem uiteindelijk voor ogen stond. Een diplomaat. We zullen ons Jürgen Rast herinneren als een man, waarvan de menselijke kwaliteiten een voorbeeld voor anderen mogen zijn.

Wij wensen zijn naasten sterkte met dit verlies.

Namens het bestuur van de NVVB.